

Breviarium Chronologicum Veteris Testamenti Rerum Gestarum

Ab Orbe condito Vsque ad Christum natum Synopses complectens.
Xenivm Academicæ Sodalitati Dominorum, B.M.V. Annuntiatae Herbipoli
oblatum

Sacerdotium Ducale ... - Complectens Synopses Sacræ & profanæ historiæ
à fine captivitatis Babylonicæ & Hebræorum Ducum ac Persicæ
Monarchiæ initio usque ad Christum natum

Gartner, Michael

Herbipoli, 1697

Sanctitate & prophetia clari

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65122](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65122)

in magnum discrimen coniecit: vicissim enim Sabini, nisi Meninio armatorum metu superveniente, Posthumius cum copiis suis periculo ereptus esset. Itaque in ipsius honoris luce poenâ aliquâ obscurari debuit & præ Meninio humiliari.

§. VII. *Persona in Sacra Scriptura Celebres V. Aetate Mundi.*

ESDRAS Sacerdos, scriba regis ARTAXERXIS, & Doctor legis præstantissimus, & Propheta, innotescere cœpit an. m. 3595. ante Chr. 458. Olymp. LXXX. an. 2. nrb. cond. 294. ARTAXERXIS 6. Fuit ESDRAS vir elegantissimi ingenii, & memoriæ incomparabilis, Saraia cujusdam summi Pontificis à Nabuchodonosore capti, & capite plexi filius, ut scribit *Tirinus* in *Comment. ad Esdras*. Hic præter legem reparatam plures libros edidit, quos D. Hieronymus transcribendo coarctavit, & tertium & quartum inter apogryphos codices numerat.

rat. Profectus est anno supra citato cum socijs 1775. iisque maximâ ex parte Levitis Hierosolymam, cum summa potestate ab Artaxerxe imperitâ judicandi, corrigendi, docendi, imò etiam pecunias, quas ex fisco regio acceperat, expendendi, ut in populum Dei (annitentibus saltem occultè Esthere & Mardochæo) regis Deiq; procurator constitutus esse videretur. Ibidem peregit, quæ ad optimum doctorem, & sacerdotem, pertinebant in extruendo, ornandò, que templo, in docendo, monendo, reprehendendo & emendando. Conubia præsertim Judæorum cum alienigenis dissolvit, & difficiliore operâ, quò uxores illæ ardentius à maritis suis diligebantur: prævaluit nihilominus divina lex cum Esdræ fortissimis admonitionibus regis auctoritate firmatis. Obiit sanctus, ejusque festum celebratur tertio idus Julij.

ESTHER, dicta alio nomine EDISSA. Hebræa, Abiahil *Mardochæi*
E

chai fratris filia, ex tribu Benjamin
Sufis nata, & maturè parentibus or-
bata, cùmque esset formosissima, &
omnium oculis gratiosissima anno re-
gni Artaxerxis 4. ante Chr. 460. re-
pudiata Vasthi reginâ, inter reliquas
toto imperio conquistas prælecta
est, quæ ita *Egeo* eunucho placuit, ut
huic præ omnibus mundus muliebris
acceleraretur: cui tamen majorem
virtus, quàm muliebris ornatus amo-
rem, & æstimationem apud regem
conciliabat, eò usque, ut primaria
uxor ac regina solennibus nuptiis in-
auguraretur, Estheris exaltatio fuit
gentis Hebrææ salus & conservatio.

Non existimandum est, Estherem regis
libidinè ante nuptias expositam fuisse: si
quidem omnes virgines ex regno universo
collectæ, cùm deducerentur ad regem fa-
ctæ sunt concubinæ, id est, inferioris no-
cunjuges præter illam, quam rex ad reg-
næ dignitatem vellet evehere, quod Esthe-
ri contigit.

Repudium Vasthi ita evenit: cùm *Artaxerxes*, dictus in sacro codice *Assuerus*, fa-
trapis suis grande convivium stravisset, ul-
timo

timo convivij die, quo rex post longam palati ac ventris hilaritatem, etiam oculos convivarum insigni spectaculo pascere voluit, iussitque reginam diademate ornata producere, & cunctis populis ac Principibus pulchritudinem ejus exhibere: illa autem venire renuit; idem rex contemptum se ratus, furore, ut scriptura ait, nimio succensus est, visumque ei intolerandum.

Quare (adhibito septem sapientum suorum consilio, ac suadente potissimum *Machabæ*, sive quia ream putaret, sive quia præ cæteris regi plus gratificari voluit) abrogatâ per edictum regiam dignitate eam repudiavit, iussitque de hujusmodi repudio universas provincias edoceri, ad mulierum superbiam comprimendam.

Hæc multo atrocior pœna fuit ipso delicto, neque enim *Vasthi* videtur ex arrogantia non paruisse mandato regio, sed potius, ut legi & *Perfarum* consuetudini obtemperaret, quæ vetabat uxores ab aliis, quam à domesticis conspici. Hinc *Sulpicius* ait, *consultior fuit mulier sapiens stulto & temulento rege, quæ negavit pudens virorum oculis spectaculum præbere*, præsertim hominum magnâ ex parte temulentis. Unde factum, ut *Assuerus* ipse, postquam deferbuerat indignatio, dicatur *recordatus esse Vasthi*, quo verbo scriptura significat cœpisse regem

gem, sedato jam animo, culpam reginæ et atrocitate pœnæ componere, & animam vertere hanc longè graviolem esse, quàm mulieris levicula pertinacia promeruerit, quamque prudentius dissimulare, quàm privatione regni castigare debuisset, ex quâ recordatione animum regis miseratio subierit; non revocâsse autem, quia constitutum sic erat apud Persas, & sacrosanctum, ut regi non liceret factum semel, & promulgatum decretum iterum tollere & irritare.

MARDOCHÆUS Hebræus, patruus *Estheris*, qui mortuo utroque parente eam adoptaverat in filiam, Postquam neptis Babylone Susas ad regem adducta est, ipse quoque curam neptis suæ occultam habiturus, ad civitatem regiam migravit, & ad palatii fores obambulavit sæpe, ut neptis ejusque amplitudini prospiceret; longè plus Deo, quàm suæ confidens industriæ & neptis venustati, Singularis fidelitatis specimen dedit, quando duo eunuchi voluerunt consurgere in regem, & occidere eum, loq

loquitur scriptura, tunc enim Mardo-
chæus, qui in conjurationis hujus co-
gnitionem, duce divinâ providentiâ,
venerat, malum hoc regi impendens,
nunciavit reginæ Esther, & illa regi
ex Mardochei nomine; quæsitum di-
ligenter de crimine, inventaque veri-
tate uterque eunuchus patibulo ap-
pensus est, & historia in diarium sive
commentarios relata.

Conjurationis causa putatur fuisse Vasthæ
repudium & Estheris subrogatio, quam ini-
quiore animo ferentes eunuchi, machinati
fuerint ad regem Macedonia Persicum im-
perium transferre occiso Assuero; & fuisse
hujus conjurationis non ignarum *Amanem*,
cujus hi duo eunuchi consiliarij fuerunt:
Aman tamen sua negotia ita tractare scivis
apud regem, ut ab eo omnium fidelissimus
haberetur.

*Exaltatio Mardochei &
ruina Amani.*

Cum Mardocheus facili aditu frequens
esset in regia, Amanus, qui regem jam
totus possidebat, se à Mardocheo con-
temptum ratus, eò quòd caput detectum
E 3 nom

non profundius inclinaret, in tantū exan-
 furorem, ut non aliter, quàm totius pe-
 puli sanguine restinguendus esse videretur.
 Tamque certus erat petitionis hujus à rege
 obtinendæ, ut cædis etiam diem commi-
 teret forti: immixtis scilicet primâ fortitio-
 ne in urnam omnium mensum nominibus,
 & in secundâ fortitione mensis sortiti diebus
 omnibus. Deus porro ita disposuit, ut in
 mensem duodecimum ejusque diem tertium
 vel decimum quartum fors caderet.

Apparet ex hoc magna temeritas Ama-
 ni, qui prius tempus occisionis sortitur,
 quàm à rege facinoris perpetrandi pote-
 statem petierit. Secundo magna cæcitas
 Amani, quòd non viderit duodecim mensi-
 um intervallum rebus suis parum conve-
 nire, cum eo tempore judæi multa moliri
 vel contra regem agere in tam multis regni
 Persarum locis ex summa animi desperatione
 ne potuissent, aut sua distrahere & fugâ
 sibi consulere: sed & summa Dei providen-
 tia elucescit, qui ita sortem temperavit,
 ut disturbando impijssimo consilio pluri-
 temporis attribueretur. Sic semper verum
 fuit, eritque: *non est consilium contra Deum*
minimum.

Tandem ergo impetrata est ab impu-
 dentissimo rege omnium judæorum cædes,
 cujus denunciatio etiam publicis locis af-
 fixa

fixa, mirificè judæos perturbavit. Et principio quidem precibus & corporis afflictationibus confugerunt ad Deum; deinde humana etiam remedia adhibuerunt, monuit enim Mardochæus Estherem, ut regem adiret, & negotium quocunque tandem posset modò, disijceret, sed huic quoq; periculum imminabat, si non vocata regem adiret, quia leges patriæ id prohibebant. Tandem illa proprium discrimen publico gentis periculo posthabuit; splendide enim vestita regis cubiculum ingressa est, sed hanc ille respexit oculis, qui plus majestatis quàm amoris testarentur. Unde Esther (seu verum fuit, seu simulatum deliquium) velut exanimata cecidit; cui ut opitularetur rex, descendit è solio, & regis oblitus, mariti personam induit, huic sceptrum deosculandum offert clementiæ signum, atque ut omnem suspicionis timorem abstergeret, ei spontè offert omnia, quæ petitura erat, dimidiâ tantùm exclusâ regni parte. Hic Esther rogavit regem duntaxat, ut sequenti die apud se cum Amano cænam fumeret, quod statim obtinuit. Itaque Rex cum Amano splendido convivio sunt excepti apud Reginam, neque tamen tum aperuit Esther mentem suam, sed eandem convivij cum eodem comite gratiam postulavit à rege, quam non difficul-

E 4

culter obtinuit. Dum exit Aman ex vino
ex facta sibi gratiâ hilarior, incidit in Mar-
dochæum, à quo non est exceptus honor
quem sibi ambitiosus homo debitum puta-
bat; unde tantum hausit mœroris, ut in
omnes delicias, quibus perfruebatur, qua-
si felle dilueret. Qua de re cum quæstus
esset apud uxorem & amicos, suadent illi,
ut crucem 50. cubitorum statim Mardo-
chæo excitandam curet, eoque mortem
die sequenti à rege & regina obtineat.

Eam porro noctem Assuerus tradidit
insomnem: quam ut falleret, annales sibi
prælegi iussit, & anagnoltes forte in illum
locum incidit, quo detectæ per Mardo-
chæum insidiæ describebantur. Interro-
gavit Assuerus, quid præmij inde recepisset
Mardochæus? negatumque quæquam
accepisse. Itaque manè orto quæritur
quis ex aulicis staret in vestibulo, stans
que est Amanus inventus Mardochæi peti-
turus necem, & suppliciam jam paratam
crucis. Hunc Assuerus interrogat, quid
esset illius hominis honorandi modus, qui
regi acceptissimus esset; ille quasi suis
modis respondens, ait, hunc hominem
aditum vestibus regijs imponendum esse
equo regio per urbem regiã circumducendum
primario aulico præcedente, qui vocetur
retur præconis instar: sic hominem bene

rari, quem rex maximè honorari vellet:
vade Rex, inquit, & hæc ipse in Mardo-
chæo perfice, & vide, ut accuratè exbau-
riat, quæcunq; suggestisti.

Quid multa? cum insignibus regijs per-
Sulas Mardochæus ab Amanum circumdu-
citur, unde invidus ille superbusq; præco-
tantum concepit tristitiæ, ut se abderet do-
mo, vicem suam dolentiùs deploraturus.
Inde tamen per vim propè ab eunuchis re-
gijs ad convivium reginæ abstractus est.
In eo cum Rex mero incaluisset, & Esthe-
rem de petitione sua monuisset, illa com-
posito ad miserationem vultu sibi vitam po-
puloq; suo deprecata est, cumq; is per-
citus furore iracundè auctorem tantæ
crudelitatis postulasset, illa oculos & ma-
num intendit in Amanum, quem insuper
hostem suum capitalissimum appellavit.
Rex itaque furore & indignatione concita-
tus, nec monstri conspectum ferens, reli-
câ subito mensâ pergit in hortum: Ama-
nus turbatior accedit ad reginam supplex,
ut eam flecteret, & accedit propiùs, quàm
ejus conditio pateretur, adeo ut veniret in
suspicionem apud Regem Zelotypiæ atten-
tatae uxoris pudicitia; quare illicò jubente
Assuero, ejus quasi cadaveris operitur faci-
es, & in crucem, quam Mardochæo para-
verat, ab eunuchis indicatam tollitur.

E 5 Mar-

Mardocheus in ejus locum & bona substituitur: cujus operâ atque Estheris, rescissum de tollendis omnibus judæis decretum, in eorum hostes conversum est. Ita vir impius ex purpura ad furcam sublatus, & vir innocentissimus ex cruce tantum non ad diadema exaltatus. Hæc ita gesta Sallianus refert ad an. m. 3601. ante Chr. 451. Artaxerxis 12. oliymp. LXXXI. an. 4. urb. cond. 300.

NEHEMIAS Hebræus ex tribu Levi & sacerdos ut patet ex lib. 2. Machab. 2. 21. Artaxerxis, seu Assueri temporibus floruit doctrinâ & sanctitate, & multâ gratiâ præcelluit apud regem, ita ut pincernam ejus agere mereretur: ad quem Judæi ab ædificatione Hierosolymæ impediti & ab adversariis suis plurimas adversitates perpeffi, tanquam ad potentissimum causæ suæ procuratorem, nuncium miserunt *Hanani* Levitam, qui nunciaret afflictionem gentis suæ; quo percepto *Nehemias* mox epistolas obtinuit a rege ad principes & præfectos quibus fultus, & regio insuper præsidio munitus, tanquam legatus ex la-

tere regis, ipsemet Hierosolymam
profectus est anno m. 3609. ante Chr.
444. ibique magno molimine & ad-
mirandâ celeritate & solertiâ urbem
mœnibus auxit & portas extruxit nec-
quicquam absterritus adversariorum
vel apertis insultibus, vel clandestinis
machinationibus impeditus: & ex-
pleto deinde opere ad regem pro gra-
tiis exolvendis rediit: à quo præter
egregias laudes & munera novam
eam gratiam retulit, ut ad componen-
dos mores labefactatos populi He-
bræi redire liceret in Jerusalem, &
ibidem principem populi seu ducem
agere, quâ in curâ duodecim annos
impendit. Legem Dei intermissam &
obliteratam ita accuratè doctrinâ &
exemplo suo restauravit, ut brevi ci-
vitas quemadmodum lapidibus, ædi-
ficiis, muris, portis & templo, ita di-
vino cultu redintegrata, formosior
& novam faciem prætulerit. Ipse
quoque ubi à negotiis regiis vacuus
fuit, aliud semper, quod ingenium
sape-

faperet, edidit; unde & librum nomine sui titulo prænotatum scripsit, edidit & alium librum, cuius fit mentio 2. Mach. 2. v. 13. ac bibliothecam pulcherrimam extruxit, quibus gestis plenus annorum & meritorum vitam finivit.

Controvertunt interpretes scripturæ, fuerit nō hic Nehemias idem cum Nehemia, cuius meminit Esdras cap. 2. & lego, putant nonnulli diversum esse, probabilius autem *Salianus*, *Sanchez*, & *Cornelius à Lapide* scribunt unum eundemque esse, & non duos. Rationes affert *Cornelius à Lapide* in argumento ante librum *Nehemiæ*.

Liber Nehemia dicitur etiam *liber Esdræ* secundus, partim quia continet ea, quæ simul ab Esdra & Nehemia gesta sunt, partim quia olim apud Hebræos & Græcos *Nehemias* & *Esdras* unus tantum liber erant, uti *Bellarminus* de scriptoribus Ecclesiæ in *Nehemia*, & *S. Hieronymus*, *Lyranus* & *Scaliger* servant. *S. Athanasius* autem in synop. & *S. Isidorus* libr. 6. etym. c. 2. tam secundum, quàm primum librum censent scriptum ab Esdra.